Refektorium berendezése - a trencséni jezsuita rendházból

Bútorgyűjtemény

Leltári szám:	65.124.1
Alkotó:	Báder, József / festő Paumgartner, Bernát / fafaragó Strassyilovszky, János / asztalosmester Werle, Anton / festő
Készítés ideje:	1732 - 1733
Készítés helye:	Trencsén
Anyag:	diógyökér borítás; fenyőfa alap (vakfa)
Technika:	aranyozott; faragott; intarziadísz
Méretek:	magasság: 73,5 cm hosszúság: 380 cm szélesség: 86 cm magasság: 73,5 cm hosszúság: 206 cm szélesség: 69 cm magasság: 73,5 cm hosszúság: 283 cm szélesség: 71 cm magasság: 73,5 cm hosszúság: 281 cm szélesség: 86 cm magasság: 73,5 cm hosszúság: 285 cm szélesség: 86 cm

A trencséni (Trenčín) refektórium a katolikus restauráció idején nagy befolyásra szert tett jezsuita rend egyik legjellegzetesebb berendezése.

A trencséni jezsuita rendházat 1645-ben alapította Lippay György (1600–1666) esztergomi érsek és Püksy János (1597–1657) nyitrai püspök. Az 1657-re elkészült refektóriumot a rendház hátsó szárnyában, a földszinten alakították ki. 1692-ben a helyiség boltozatát gazdag stukkó-dekorációval látták el.

A Rákóczi-szabadságharc során a szerzetesek elhagyták a rendházat, s csak a szabadságharc leverése után tértek vissza. 1712-ben kezdték meg leégett rendház helyreállítását. A refektórium új berendezése 1732-1733-ban készült el, feltehetően a rendház akkori rektora, Vanossi Antal kezdeményezésére, aki 1728-1738 között állt a trencséni rendház élén.

A kb. 19x7 m alapterületű, ötablakos helyiség falait diófából készült, jávor-, körte- és tiszafa-intarziával díszített falburkolattal látták el. A falburkolatba 13, jezsuita szenteket ábrázoló olajfestményt foglaltak. A későbbi átrendezések során a refektórium rövidebb falain elhelyezkedő ajtók fölött a rendház alapítóinak portréi kaptak helyet. A berendezéshez 5 db különböző hosszúságú, gazdagon faragott asztal, valamint egy szószék tartozik.

A jezsuita rend 1773. évi feloszlatását követően a trencséni rendházat a piarista rend vette birtokba. A refektórium berendezését a piarista rendtől vásárolta meg a Nemzeti Múzeum 1918-ban, majd az Iparművészeti Múzeum gyűjteményébe került. 1965-től a Nagytétényi Kastélymúzeum kiállításán látható.

A rendház krónikája a mesterek nevét nem említi, de közvetett adatok alapján feltételezhető, hogy a trencséni refektórium berendezését Strassilovszky János asztalos és Paumgartner Bernát fafaragó készítette, akik 1732-1733-ban a rend laikus testvéreiként novícius éveiket töltötték a trencséni rendházban. A falburkolatba foglalt olajképeket feltehetően Anton Werle bécsi festő készítette, aki 1733-ban szintén novíciusként tartózkodott Trencsénben, míg az alapítók jobb kvalitású képmásait feltehetően Bader József (?-1728) laikus testvér festette a

© 2012-2026, Minden jog fenntartva Iparművészeti Múzeum

1723-24-ben.

Irodalom

- Batári Ferenc, Vadászi Erzsébet: *Bútorművészet a gótikától a biedermeierig*. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2000. - p. 77. (Nr. 1.)
- Vadászi Erzsébet: *A bútor története*. Műszaki Könyvkiadó, Budapest, 1987. - 145.
- Nékám Lajosné: Le réfectoire de Trencsén. *Az Iparművészeti Múzeum Évkönyvei*, 5. (1962). 1962. - 107-123.
- Schoen Arnold: XVIII. századbeli képző- és iparművész jezsuita frátereink. *Történetírás*, 1. (1937). 1937. - 277-293.

